

Foto: Roderick Polak

ARBEIDSVOORWAARDEN HIER EN IN VERWEGGISTAN

HOE BRENGT EN HOUDT DE VAKBEWEGING
WERELDWIJD DE ZAAK OP ORDE.

HIER EN DÁAR: WAT EN HOE. ZO VEEL EN ZO GOED MOGELIJK.

INTERNATIONAAL MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN: IMVO

Wereldwijd groeit het besef dat ondernemen verantwoord moet gebeuren: groener, maar óók socialer. Niet alleen in het land waar het bedrijf een hoofdvestiging heeft. Oók in landen waar bedrijven halffabricaten vandaan halen of kant-en-klare producten om hier te verkopen: koffie, thee, bloemen, specerijen, zonnepanelen, mobiele telefoons, laptops. Wie hier verkoopt, doet al snel een voordeel met goedkope arbeid elders in de wereld. Wie gewend is om goedkope arbeid en slechte arbeidsomstandigheden in de eigen keten te verrekenen, die vindt de arbeid in rijke landen duur en goede arbeidsomstandigheden hier al snel luxe. Zo dreigt het gevaar van het laagste putje overal. Daarom wil de FNV hier èn elders arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden zoals ze internationaal zijn afgesproken. Zodat concurrentie niet voortdurend over de rug van werkers plaatsvindt.

INTERNATIONALE AFSPRAKEN EN NORMEN OVER ARBEIDSRECHTEN

Alles wat nodig is om arbeidsrechten te verzilveren, begint hiermee: vrijheid van vakvereniging en het recht op collectieve onderhandeling. Het zijn arbeidsrechten die je als maatschappij nodig hebt om andere belangrijke zaken op orde te krijgen. Wie kinderen naar school wil laten gaan, moet ervoor zorgen dat de ouders genoeg kunnen verdienen. Wie wil dat er gezonde werkweken worden gemaakt, die onderhandelt over arbeidstijden en roosters met de mensen die het werk verzetten. Arbeidsrechten zijn beschreven in ILO verband: de International Labour Organisation. Dat is een organisatie die hoort bij de Verenigde Naties waarbij bijna alle landen wereldwijd zijn aangesloten. Overheden, organisaties van werknemers en werkgevers onderhandelen daar op gelijkwaardige basis over de arbeidsnormen die we met elkaar willen hanteren. De ILO normen gaan wereldwijd iedereen aan.

De VN kent nog een zogenaamd normenkader, waar deze ILO afspraken onderdeel van zijn omdat het mensenrechten betreft: de UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGPs, 2011). Ook dit kader geldt in alle VN landen, dus wereldwijd. In dit normenkader staan twee heel belangrijke dingen. Ten eerste, dat bedrijven de plicht hebben om in hun keten na te gaan welke risico's er zijn op het toebrengen van schade aan mens en milieu. Ten tweede, dat bedrijven de rechten van mensen moeten respecteren en dat overheden die moeten beschermen.

Voor het eerst is een dergelijke verdeling van verantwoordelijkheden in 2011 expliciet gemaakt. Overheden en bedrijven kunnen dus niet naar elkaar (blijven) wijzen. Beide hebben een eigen verantwoordelijkheid en moeten aan de slag.

Het 3e normenkader waar de FNV veel mee werkt, wordt gevormd door de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO RL). Dat kader werkt voor overheden en bedrijven gevestigd in de OESO landen: de landen aangesloten bij de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Maar het werkt ook daar waar bedrijven hun ketens elders hebben: in de niet-OESO landen. Want er zit dezelfde plicht in als hierboven omschreven: bedrijven en investeerders moeten wereldwijd hun ketens nalopen op risico's voor mens en milieu, en deze verhelpen.

Hoofdstuk V van deze richtlijnen is expliciet gewijd aan arbeidsrechten, daarin zijn de ILO rechten verwerkt en aangevuld. Een extra voordeel is dat in elk OESO land melding kan worden gedaan van schendingen van de OESO RL: bij het Nationaal Contactpunt. Zo'n melding geeft publiciteit en extra druk op een bedrijf om met schendingen aan de slag te gaan.

MOOI, MAAR WAT DOET DE FNV DAAR DAN ALLEMAAL MEE?

De FNV doet meldingen van schendingen van internationale normen. Bijvoorbeeld over gelijk loon voor gelijk werk in de Eemshaven, bij de bouw van een energiecentrale voor Nuon/Vattenfall. Werkers uit Oost-Europa werden daar zwaar onderbetaald. Door de FNV actie is het beleid voortaan: betalen volgens de geldende cao, óók bij onderaanneming. Er kwam zelfs een wetwijziging van. Een melding tegen maaltijdbezorger Thuisbezorgd ging over een dochteronderneming in Israël die niet met vakbonden wil praten. De FNV deed een melding en de uitspraak was klip en klaar: het moederbedrijf heeft hier een verplichting om de dochteronderneming aan te spreken. Met deze actie steunt de FNV de vakbonds-collega's in Israël. Oliebedrijf Chevron is aangeklaagd vanwege duistere

belastingpraktijken. Ook hier over is de uitspraak duidelijk geweest: u hoort helder te zijn over wat u doet en welk geld daarmee gemoeid is. Zodat hier èn elders op de juiste wijze een belastingaanslag kan worden gedaan. Geen overheid kan wegen aanleggen, onderwijs en gezondheid organiseren zonder belastinggeld. Burgers profiteren van zulke publieke diensten. Bedrijven doen dat evengoed. Dus: betalen.

Afspraken maakt de FNV samen met het CNV, met Niet-Gouvernementele Organisaties (NGO's) als ActionAid, Solidaridad en Terre des Hommes, met de overheid en met bedrijven afspraken in multistakeholder initiatieven. In het nabije verleden sloot de FNV in dit verband een tiental Internationaal maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) Convenanten af. Daarin werd en wordt gezamenlijk nagegaan welke risico's bedrijven, banken, verzekeraars en pensioenfondsen lopen in hun ketens en wat ze er aan kunnen doen om die te verhelpen. Daarbij werkt de FNV samen met vakbondscollega's in landen waar die risico's zich voordoen. In IMVO convenanten is en wordt voortgang geboekt, vooral waar het gaat om het opdoen van kennis, bewustwording en het samen werken aan de IMVO doelen. Begin 2023 is een laatste convenant afgesloten: het Convenant Hernieuwbare Energie, denk bijvoorbeeld aan de productie en installatie van windmolens en zonnepanelen. Dat Convenant is aangegaan met bedrijven en organisaties uit binnen- en buitenland.

Wetgeving is in voorbereiding bij de Europese Unie en ook nationaal. De FNV werkt samen met andere vakbonden en NGO's, ook in EU verband, om de belangen van

werkers zo goed mogelijk in die regelgeving verwerkt te zien. Met effectief, onafhankelijk toezicht. Daarbij gelden de bovengenoemde normenkaders als eerste en meest belangrijke uitgangspunt.

En verder werkt de FNV aan IMVO door op relevante plekken mee te praten en te onderhandelen, over overheidsbeleid en verantwoorde ketens van bedrijven en investeerders. Dat gebeurt onder meer bij de Europese Verbond van Vakverenigingen (EVV), Sociaal Economische Raad (SER), bij de OESO in Parijs en bij het Nationale Contactpunt voor de OESO RL. Ook partner organisatie Mondiaal FNV werkt samen met de FNV wereldwijd aan versterking van de positie van werkenden.

DIT IS HET DOEL: DE BODEM VAN DE AFVOERPUT WERELDWIJD ZO HOOG MOGELIJK LEGGEN. VOOR ONS EN VOOR DE COLLEGA'S. IN CONTACT. ER IS VEEL WERK AAN DE WINKEL. WERELDWIJD.

VERDER LEZEN?

www.imvoconvenanten.nl

www.oesorichtlijnen.nl

<https://www.ser.nl/nl/thema/imvo>

<https://www.ilo.org/declaration/principles/freedomofassociation/lang--en/index.htm>

